

ULBS

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Școala doctorală interdisciplinară
Domeniul de doctorat: Teologie Ortodoxă
Disciplina : Istorie Bisericească Universală

TEZĂ DE DOCTORAT

**ORTODOXIA ÎN JAPONIA
DE LA ÎNCEPUTURI ȘI PÂNĂ ÎN PREZENT**

Istoria, situația actuală și perspective de viitor

REZUMAT

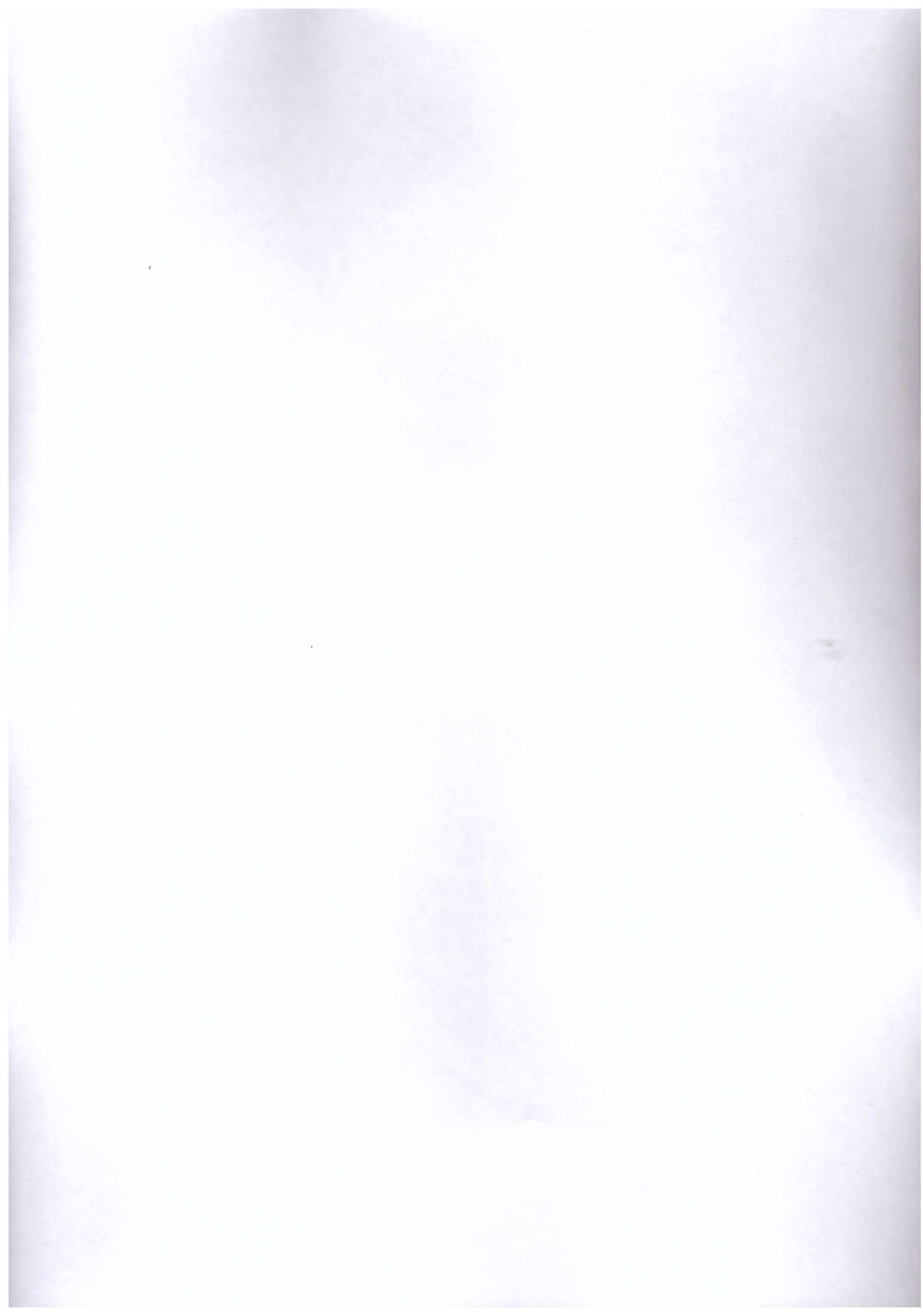
doctorand:

Pr. ALEXANDRU, NICODIM

conducător științific:

Pr. Conf. Habil. Dr. DANIEL, BUDA

SIBIU 2021

CUPRINS

1. Cuvânt înainte.....	8
2. Introducere.....	12
3. Stadiul actual al cercetării.....	15
4. Apariția Creștinismului în Japonia	19
4.1. Nestorianismul.....	19
4.2. Perioada Evului Mediu	25
5. Primele contacte între japonezi și ruși.....	48
6. Misiunea Ortodoxă Rusă în Japonia.....	50
6.1. Începuturile misiunii.....	50
6.2. Perioada persecuțiilor în Biserica Ortodoxă.....	58
6.2.1 Persecuțiile din Sendai.....	61
6.2.2 Persecuțiile din Hakkodate	62
6.3. Perioada de dezvoltare bisericească	63
6.4. Munca de traducere a cărților de cult. Editarea publicațiilor ortodoxe.....	72
6.5. Introducerea muzicii bisericești.....	79
6.6. Seminarul din Tokyo	82
6.7. Războiul Ruso – Japonez (1904-1905).....	85
6.8. Ultimii ani din viața Arhiepiscopului Nicolae Kasatkin	91
6.9. Sfântul Nicolae Kasatkin în lumina jurnalului său	93
7. Colaboratori ai Sfântului Nicolae Kasatkin.....	98
7.1. Părintele Pavel Sawabe (1834 - 1913).....	98
7.2. Arhimandritul Anatolie Tihai	101
7.3. Melodul Iacob Tihai	107
7.4. Diaconul Dimitrie Livovschi	109
7.5. Irina Rin Yamashita (1857-1939).....	110

7.6.	Pr. Simeon Michiro Mii (1858-1940).....	113
7.7.	Pavel Tsugumaro Nakai (1855-1943).....	115
7.8.	Arsenie Iwasawa Heikichi (1863 - 1943).....	116
7.9.	Pr. Serghei Suzuki Kyuuhati (1863 – 1946).....	118
8.	Biserica Ortodoxă Japoneză între anii 1912 – 1945	121
8.1.	Mitropolitul Serghei Tikhomirov	121
8.1.1	Revoluția Bolșevică din anul 1917.....	123
8.1.2.	Marele Cutremur din Kanto.....	126
8.1.3.	Relația dintre Biserica Ortodoxă Japoneză și Biserica Ortodoxă Rusă din Afara Rusiei (ROCOR)	128
8.1.4.	Creșterea naționalismului și a militarismului în Japonia.....	131
8.2.	Tulburări în Biserica Ortodoxă Japoneză	138
8.3.	Episcopul Nicolae Ono (1941 – 1946)	142
9.	Biserica Ortodoxă Japoneză sub tutelă americană (1945 – 1970).....	147
9.1.	Situația Bisericii Ortodoxe Japoneze la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial	147
9.2.	Înaltpreasfințitul Veniamin Basalyga (1946 – 1953)	151
9.3.	Preașfințitul Irineu Bekish de Tokyo (1953 – 1960).....	156
9.4.	Înaltpreasfințitul Nikon de Greve (1959-1963).....	159
9.5.	Înaltpreasfințitul Vladimir Nagosky (1964 – 1972)	162
10.	Obținerea autonomiei bisericești	165
10.1.	Negocieri în vederea obținerii autonomiei	165
11.	Mitropoliți și episcopi vicari ai Bisericii Ortodoxe Japoneze	171
11.1.	Mitropolitul Teodosie Nagashima (1972-1999).....	171
11.2.	Preașfințitul Petru Arihara (2000)	173
11.3.	Mitropolitul Daniel Nushiro al Japoniei (2000 – prezent)	174
11.4.	Sfântul Martir Andronik Nikolsky, Episcop de Kyoto și Perm (1906 – 1907) ...	176
11.5.	Preașfințitul Serafim Sigris, Episcop de Sendai (1971 – 1988)	178

11.6.	Arhiepiscopul Serafim Tsujie de Sendai (2000 – prezent).....	179
12.	Situația actuală din Biserica Ortodoxă Japoneză.....	180
12.1.	Viața parohială.....	181
12.2.	Viața monahală.....	188
12.3.	Invățământul teologic.....	190
13.	Parohii Ortodoxe Japoneze.....	193
13.1.	Arhiepiscopia de Tokyo.....	193
13.2.	Eparhia Japoniei de Est.....	205
13.3.	Eparhia Japoniei de Vest.....	228
14.	Biserica Ortodoxă Japoneză în relațiile ecumenice și inter-ortodoxe.....	238
14.1.	Relațiile Ecumenice.....	238
14.2.	Relațiile Bisericii Ortodoxe Japoneze cu Consiliul Mondial al Bisericilor.....	241
14.3.	Relațiile inter-ortodoxe.....	243
15.	Comunități ortodoxe de alte naționalități.....	246
15.1.	Comunitatea Rusă din Japonia.....	246
15.2.	Comunitatea Ortodoxă Română din Japonia.....	254
15.3.	Comunitatea Ucraineană din Japonia.....	261
	Misiunea Bisericii Ortodoxe Ucrainiene – Patriarhia de Kiev.....	261
16.	Misiunea mea în Țara Soarelui Răsare.....	263
16.1.	Începutul.....	263
16.2.	Contactul cu Biserica Ortodoxă Japoneză.....	270
16.3.	Slujind în mijlocul orașului Tokyo.....	272
16.4.	Marele Cutremur din Vestul Japoniei 2011.....	274
16.5.	Ridicarea parohiei din Tokyo la rang de Reprezentantă a Patriarhiei Române pe lângă Mitropolia Ortodoxă Autonomă a Japoniei.....	276
16.6.	Revenirea în țară și negocieri pentru numirea unui nou preot.....	278
17.	Perspective de viitor asupra Bisericii Ortodoxe Japoneze.....	281

18. Concluzii.....	283
19. Anexe.....	285
19.1. Poze ce însoțesc capitolele lucrării.....	285
19.2. Arhimandrit Anatolie Tihai – Jurnal de călătorie.....	303
19.3. Irina Rin Yamashita, prima pictoriță ortodoxă japoneză.....	310
19.4. Interviu al Mitropolitului Serghei Tikhomirov, privind desființarea Misiunii Duhovnicești Ruse în Japonia și formarea Bisericii Ortodoxe Japoneze.....	311
19.5. Lydia (Pokrovsky) Kosar – Episcopul Serghei	321
19.6. Resfințirea Catedralei Nikolai-Do	326
19.7. Documente din perioada Forțelor de Ocupație Americane	327
19.8. Checkmate! Articol despre lupta SCAP pentru controlul Bisericii Ortodoxe Japoneze pentru a înlătura influența rusă din Japonia.....	333
19.9. Documente de retragere a Preasfințitului Veniamin Basaliga și de numire a Episcopului Irineu Bekish în funcția de Episcop de Tokyo	338
19.10. Memorandumul Pr. Alexander Schmemann legat de negocierile purtate pentru obținerea Autonomiei Bisericii Ortodoxe Japoneze.....	346
19.11. Tomosul Bisericii Ortodoxe Ruse de acordare a Autonomiei Bisericești Mitropoliei Japoniei	349
19.12. Scrisoare Oficiala a Bisericii Ortodoxe japoneze către PF. Kiril Patriarhul Rusiei prin care este înștiințat de închiderea mănăstirii din Anjiro și trimiterea în Rusia a Arhim. Gherasim Shvetsov.....	351
19.13. Comunitatea Romaneasca din Tokyo	353
19.14. Poze de la Reprezentanța Bisericii Bisericii Ortodoxe Romane 2008-2013	361
19.15. Comunitatea Ucrainiană din Tokyo.....	366
20. Bibliografie.....	367
20.1. Carti	367
20.2. Articole:	374
20.3. Dicționare și Enciclopedii de Teologie	387

20.4.	Microfilme aflate în colecția Bibliotecii Naționale a Dietei Japoneze.....	389
20.5.	Site internet:.....	390
20.6.	Biblioteci consultate pentru realizarea acestei lucrări:.....	392

Prezenta lucrare de doctorat intitulată „*Ortodoxia în Japonia de la începuturi până în prezent. Istoria, situația actuală și perspectivele de viitor.*” este realizată după o experiență îndelungată de preot misionar în Țara Soarelui Răsare. Între anii 2008 și 2013 am fost parohul Reprezentanței Bisericii Ortodoxe Române de pe lângă Mitropolia Ortodoxă Autonomă a Japoniei.

Documentarea pentru prezenta lucrare a început în acea perioadă, pe care o pot caracteriza printr-o luptă deosebit de dificilă de adaptare la noile realități misionare, prin studiu susținut pentru învățarea limbii japoneze, a istoriei și culturii acestei țări îndepărtate. În cursul perioadei de documentare m-am lovit de o problemă acută pentru un tânăr misionar ortodox: insuficiența informațiilor legate de istoria Bisericii Ortodoxe Japoneze. Concret mă aflu într-o țară cu o limbă deosebit de dificilă și greu accesibilă unui tânăr novice. Cu toate că există biserici ortodoxe în marile orașe, personal îmi era deosebit de dificil să aflu informații legate de trecutul acestei comunități de japonezi ortodocși.

Fiind vorbitor de limbă engleză, franceză și italiană, am început să caut informații în limbile pe care le cunoșteam. În timp, am descoperit autori care au tratat diverse aspecte ce țin de istoria Bisericii Ortodoxe din Japonia, inclusiv autori ruși sau japonezi ce au fost traduși în limbile cunoscute de mine sau în original cu ajutorul unor traducători. Cele mai multe articole se referă la viața Sfântului Nicolae Kasatkin și tratează eventual perioada ulterioară până în anul 1945. Totuși nu există o lucrare în limbile de circulație internațională, care să ofere o priveliște de ansamblu asupra întregii istorii a ortodoxiei nipone până în zilele noastre.

Lucrarea de față oferă o privire de ansamblu asupra primelor misiuni creștine în Țara Soarelui Răsare, asupra dificultăților ce au fost întâmpinate de misionari la început, iar mai apoi se focalizează pe ortodoxia niponă, începând cu anul 1859 și tratează fiecare epocă distinctă din istoria acestei biserici greu încercate de-a lungul timpului. Motivul greutăților pe care Biserica Ortodoxă le-a avut de îndurat în Japonia a fost tradiționala legătură a acesteia cu Rusia, prin faptul că a fost înființată și încă se subordonează Bisericii Ortodoxe Ruse.

Chiar dacă în perioada de început a activității misionare a Sfântului Nicolae Kasatkin acest aspect nu a contat foarte mult, dată fiind personalitatea deosebită a acestui misionar, mai apoi, după moartea lui și instaurarea regimului bolșevic în Rusia, legăturile Bisericii Ortodoxe cu Rusia au fost aspru criticate de societatea japoneză. Au existat încercări din partea ortodocșilor japonezi de a rupe conexiunile cu Rusia, iar după anul 1945 acest lucru chiar s-a îndeplinit. Astfel între 1945 și 1970, Biserica Ortodoxă Japoneză a fost sub oblăduirea „Mitropoliei” din America. În cadrul negocierilor vizând obținerea Autocefaliei

pentru Orthodox Church of America (O.C.A.) s-a considerat că viitorul ortodoxiei japoneze este autonomia în cadrul Bisericii Ortodoxe Ruse. Astfel în anul 1970 Biserica Ortodoxă Rusă a acordat autonomie Bisericii Ortodoxe Japoneze și l-a ridicat la cinstea altarelor pe Sfântul Nicolae Kasatkin cu titulatura: „Cel întocmai cu apostolii și luminătorul Japoniei”.

Pentru realizarea acestei lucrări deosebit de complexe, a fost nevoie de perioade îndelungate de cercetare în Germania prin programul Erasmus și în Japonia. Documentarea s-a efectuat în biblioteci precum:

1. Biblioteca Națională a Dietei Japoneze, Tokyo.
2. Biblioteca Bisericii Ortodoxe Japoneze, Tokyo.
3. Biblioteca Parohiei Catolice din Meguro, Tokyo.
4. Biblioteca Universității din Ewersbach, Germania.
5. Biblioteca Universității din Marburg, Germania.
6. Biblioteca Națională a României.
7. Biblioteca Facultății de Teologie Ortodoxă din Sibiu.
8. Biblioteca Facultății de Teologie Ortodoxă din București

Lucrarea este alcătuită din 20 de capitole după cum urmează:

Primele trei capitole sunt introductive.

În primul capitol aduc mulțumiri *Preafericitului Părinte Patriarh Daniel* pentru binecuvântarea acordată spre a urma cursurile Școlii Doctorale, precum și celor care m-au îndrumat și sprijinit în realizarea lucrării, în primul rând *Pr. Conf. Dr. Habil. Daniel Buda* profesorul meu coordonator; *Pr. Prof. Dr. Aurel Pavel, Arhid. Prof. Dr. Ioan Ică Jr. și Lector Univ. Dr. Ciprian Toroczka* membrii comisiei de îndrumare. În mod special aduc mulțumire *dl. Prof. Dr. Andreas Heiser*, Rector al Facultății de Teologie din Ewersbach, Germania care mi-a fost profesor coordonator în timpul bursei Erasmus din Germania; *dl. Prof. Dr. Karl Pinggera*, Rectorul Institutului de Studii Orientale din cadrul Universității Phillipps din Marburg, Germania; *Înaltpreasfințitului Daniel Nushiro*, Arhiepiscop de Tokyo și Mitropolit a toată Japonia ; *Înaltpreașfințitul Arhiepiscop Serafim Noboru Tsujie* de Sendai; *Pr. Dimitrie Tanaka și Arhid. Ilya Toru Takei*, responsabili Departamentului de Relații Externe al Bisericii Ortodoxe Japoneze. Lista celor către care mi se îndreaptă mulțumirile este mult mai mare, numele acestora fiind trecute în extenso în lucrare.

În capitolul al doilea găsim informații generale legate de țară (suprafață, populație etc...) și contextul religios în care a pătruns creștinismul (religiile prezente în Japonia,

importanți misionari creștini precum: Sfântul Francisc Xavier și Sfântul Nicolae Kasatkin, cât și modul în care creștinismul a influențat societatea japoneză).

În capitolul al treilea găsim informații legate de sursele documentare prin care această lucrare a putut fi realizată. Enumăr pe scurt dintre autori consacrați:

Pentru limba engleză pe Pr. John Bartholomew și soția sa presbitera Doreen Batholomew, Nicholas Cooke, Alexei Potapov, Michail V. Uspensky, Pr. John Meyendorff, Michael Van Remortel, Dr. Peter Chang și Otis Cary. În limbile franceză și germană am apelat la autori precum: Sylvie Morishita, Christophe Geffroy, Pr. Olivier Chegaray, Yves Chiron, Pfarrer Hans Haas. În limba română autorii consultați sunt: PS. Silvestru (Bălănescu) Piteșteanu, Arhim. Gheorghe Enăceanu, Pr. Dimitrie Balaur, Velicu Dudu, Pr. Petru Iacubovschi, Pr. Constantin Nazarie, Pr. Sorokovschi Vladimir. În limba rusă am consultat Jurnalul Sfântului Nicolae Kasatkin care detaliază multe evenimente din viața de zi cu zi a marelui ierarh și în timpul căruia ortodoxia s-a răspândit larg în societatea japoneză. Pentru limba japoneză: Kennosuke Nakamura, Yoshikazu Nakamura, Prezbitera Maria Junko Matsushima, Mitsuo Naganawa, Maria Kaneishi.

În capitolul al patrulea este prezentată apariția creștinismului în Japonia, de la primele indicii legate de creștinii nestorienii din China și influența acestora asupra budismului adus în Țara Soarelui Răsare. Un alt subcapitol tratează sosirea creștinilor catolici conduși de Sfântul Francisc Xavier în anul 1549. Am pus accent pe dezvoltarea misiunii catolice din zona Nagasaki și pe reacția shogunilor Oda Nobunaga, Toyotomi Hideyoshi și Tokugawa Ieyasu în fața prezenței creștine. Este evidențiată perioada persecuțiilor, cât și faptul că cei care au mai rămas dintre creștini și-au ascuns cultul pentru a fi asemănător celui budist. După redeschiderea Japoniei față de străini, un număr de aproximativ 20.000 de creștini japonezi ce au supraviețuit în clandestinitate au reînceput să își manifeste credința public.

În capitolul cinci amintesc primele menționări ale unor contacte între japonezi și ruși, de la marinarul japonez Gabriel Denbei ce a trăit la începutul secolului XVIII și a naufragiat în Peninsula Kamceatka, până la negustorul rus Vassili Golovin, care a fost prizonier doi ani în Japonia, iar la întoarcerea în Rusia a scris o carte despre experiența sa. Această carte a stat la baza dorinței misionare a Sfântului Nicolae Kasatkin de a fi misionar în Japonia.

Capitolul șase are 9 subcapitole în care vorbesc despre începuturile Misiunii Ortodoxe Ruse din Japonia; perioada persecuțiilor împotriva ortodocșilor din Japonia; perioada de dezvoltare bisericească; eforturile Sfântului Nicolae Kasatkin pentru a traduce cărțile de cult; introducerea muzicii bisericești; organizarea învățământului teologic ortodox – Seminarul din Tokyo. Ultimele trei subcapitole se referă la: influența conflictului ruso – japonez din 1904 –

1905 asupra ortodoxiei nipone, ultimii ani din viața Sfântului Nicolae Kasatkin și teme importante prezente în jurnalul său.

În capitolul șapte tratează activitatea principalilor colaboratori ai Sfântului Nicolae Kasatkin, cu ajutorul cărora s-a dezvoltat ortodoxia japoneză. Dintre aceștia vorbesc despre: **Părintele Pavel Sawabe** – primul preot de origine japoneză; Arhimandritul Antatolie Tihai – misionar basarabean vorbitor de limba română ce a fost prezent în Japonia între anii 1871 – 1893; Melodul Iacob Tihai, fratele arhimandritului Anatolie; diaconul Dimitrie Livovschi – cel de-al treilea misionar basarabean; Irina Rin Yamashita – prima pictoriță ortodoxă japoneză; Pr. Simeon Michiro Mii; Pavel Tsugumaro Nakai – erudit japonez ce a contribuit la traducerea cărților de cult în limba japoneză; Arsenie Iwasawa Heikichi și Pr. Serghei Suzuki Kyuuhati.

Capitolul opt alcătuit din trei subcapitole prezintă Biserica Ortodoxă Japoneză după moartea Sfântului Nicolae Kasatkin în anul 1912 și până după perioada celui de-al Doilea Război Mondial.

Primul subcapitol este dedicat mitropolitului Serghei Tikhomirov și evenimentelor ce au avut în timpul păstoririi sale: Revoluția Bolșevică și influența acesteia asupra Bisericii Ortodoxe Japoneze; Marele Cutremur din Kanto din anul 1923 (în urma căruia catedrala Nikolai-Do, Seminarul din Tokyo și centrul mitropolitan au fost distruse); Relațiile dintre Biserica Ortodoxă Japoneză și Biserica Ortodoxă Rusă din afara Rusiei (ROCOR) și creșterea naționalismului și a militarismului în Japonia.

Al doilea subcapitol tratează tulburările din Biserica Ortodoxă Japoneză ce au intervenit după înlăturarea de la conducerea acesteia a Mitropolitului Serghei Tikhomirov.

Al treilea subcapitol tratează perioada păstoririi episcopului japonez Nicolae Ono (1941 – 1946) până la înlăturarea acestuia de către autoritățile americane (S.C.A.P) după ocuparea Japoniei.

Capitolul nouă se referă la Biserica Ortodoxă Japoneză sub tutelă americană. Are cinci subcapitole care tratează: situația ortodoxiei japoneze la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial și activitatea episcopilor americani care au condus Biserica Ortodoxă Japoneză între anii 1946 – 1972: ÎPS Veniamin Basalyga, PS Irineu Bekish, ÎPS Nikon de Greve și ÎPS Vladimir Nagosky în timpul căruia a fost negociată obținerea autonomiei.

Capitolul zece sunt expuse negocierile care au dus la obținerea autonomiei bisericesti sub tutela Bisericii Ortodoxe Ruse. După obținerea autonomiei toți mitropoliții care au condus Biserica Ortodoxă Japoneză au fost de origine japoneză.

Capitolul unsprezece descrie în primele trei subcapitole viața și activitatea mitropoliților japonezi din 1972 până în prezent. Vorbesc despre Mitropolitul Teodosie Nagashima, care a păstorit o perioadă de 27 de ani și care a fost prezent în două rânduri în România; ÎPS Petru Arihara ce a păstorit vreme de vreme de trei luni și despre ÎPS Daniel Nushiro care păstorește din anul 2000 până în prezent. În timpul păstoririi sale, Preafericitul Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române m-a numit paroh al *Bisericii Ortodoxe Române Sf. Gheorghe din Tokyo* înființată cu această ocazie. Am avut misiunea de a organiza comunitatea românească în Japonia. În anul 2012 parohia Sf. Gheorghe și a fost ridicată la rang de *Reprezentanță a Bisericii Ortodoxe Române pe lângă Mitropolia Ortodoxă Autonomă a Japoniei*.

În următoarele trei subcapitole am adăugat viața și activitatea episcopilor vicari ce au activat în Japonia de la începuturi până în prezent, în eparhiile de Kyoto și Sendai: Sfântul Martir Andronik Nikolsky, PS Serafim Sigrist de Sendai și ÎPS Serafim Tsujie de Sendai.

Capitolul doisprezece tratează situația actuală din Biserica Ortodoxă Japoneză făcând referiri la viața parohială (numărul de parohii și de clerici, evoluția numărului de credincioși din eparhii), la cea monahală și la învățământului teologic (grav afectat de lipsa personalului specializat, dar și a vocațiilor clericale).

Capitolul treisprezece prezintă în trei subcapitole dedicate celor trei eparhii: Arhiepiscopia de Tokyo, Eparhia Japoniei de Est și a Japoniei de Vest, fotografii, istoric dar și date de contact ale fiecărei parohii în parte.

Capitolul paisprezece prezintă în trei subcapitole relațiile ecumenice și inter-ortodoxe ale Bisericii Ortodoxe Japoneze. O relație aparte a existat în timpul păstoririi Sf. Nicolae Kasatkin și a Mitropolitului Serghei Tikhomirov cu Biserica Anglicană. De asemenea în anul 2012, în calitate de delegat al Consiliului Mondial al Bisericilor (CMB) a sosit în Japonia Pr. Daniel Buda, cu misiunea de a strânge relațiile pe care Consiliul le avea cu Biserica Ortodoxă din Japonia. La vremea respectivă aceasta era membru inactiv al Consiliului. Ca efect al vizitei întreprinse de Pr. Daniel Buda, în anul 2013 Biserica Ortodoxă Japoneză a trimis delegați la Adunarea Generală a Consiliului Mondial al Bisericilor de la Busan, Coreea de Sud.

Capitolul cincisprezece are trei subcapitole și ce sunt dedicate comunităților ortodoxe de alte naționalități care se află în Japonia: Comunitatea Rusă este prezentată cu istoric, reprezentanți și locații; În subcapitolul dedicat comunității românești vorbesc despre cele două parohii înființate în anul 2008 – cea din Tokyo unde am activat ca prim paroh și cea din Nagoya și Osaka unde a activat Pr. Cristian Gheorghiu. Din anul 2013 la Tokyo este prezent

Pr. Daniel Corîu, care a reușit cumpărarea unei biserici de la comunitatea catolică din Tokyo, cât și sfințirea acesteia. În al treilea subcapitol este prezentată comunitatea ucrainiană din Tokyo, tinând de Patriarhia de Kiev.

În capitolul șaisprezece este prezentată misiunea mea în Țara Soarelui Răsare. Are șase subcapitole ce tratează: perioada de început a misiunii; primele contacte cu Biserica Ortodoxă Japoneză; schimbarea locației dedicată slujbelor din localitatea Ito în Tokyo; situația dificilă în care s-a aflat comunitatea românească cauzată de Marele Cutremur din Vestul Japoniei din anul 2011; ridicarea parohiei Sf. Gheorghe din Tokyo la rang de Reprezentantă a Patriarhiei Române pe lângă Mitropolia Ortodoxă Autonomă a Japoniei; revenirea în țară și negocierile referitoare la trimiterea unui nou preot.

În capitolul șaptesprezece vorbesc despre perspectivele de viitor asupra Bisericii Ortodoxe Japoneze. Detalez câteva aspecte care mi se par esențiale pentru dezvoltarea vieții bisericești în Japonia – mentalitate misionară și educație teologică. De asemenea amintesc despre Ieromonahul Nicolae Ono, slujitor al Podvoriei Ruse din Tokyo, un posibil candidat la funcția de episcop în Biserica Ortodoxă Japoneză.

În capitolul optsprezece sunt prezentate câteva concluzii pe care le redau integral:

Cercetarea de față este departe de a fi terminată. Sunt încă multe lucruri care pot fi scoase la iveală printr-o documentare mai amănunțită în sursele de limbă japoneză și rusă. Rușii au marele merit de a fi un popor misionar. Au scris legat de Biserica Ortodoxă Japoneză, privindu-o ca pe tărâmul misionar rusesc, indisolubil legat de Biserica Mama.

Personal am avut bucuria nețărmuită de a fi martor zbaterii mult încercatului popor japonez, care deși nu este creștin prin botez, încearcă să creeze o societate dreaptă și bună, ceea ce îl ține aproape de idealurile evanghelice.

Acesta este și motivul pentru care am plecat la drum, în cercetarea de față. Am fost uimit să văd cu ochii mei, cum ei nefiind creștini, se comportă asemenea creștinilor în multe situații. Poporului japonez îi pot aplica cuvintele Sfântului Apostol Pavel care spune „*Păgânii care nu au lege, din fire fac ale legii; aceștia neavând lege, își sunt loruși lege, ceea ce arată fapta legii scrisă în inimile lor, prin mărturia conștiinței lor și prin judecățile lor, care îi învinovățesc sau îi și apără, în ziua în care Dumnezeu va judeca, prin Iisus Hristos, după Evanghelia mea, cele ascunse ale oamenilor.*”¹

Creștinismul, deși minoritar în Japonia, a reușit să se impună în decursul timpului, fiind astăzi o religie respectată de majoritatea poporului. Minoritari fiind, au reușit să impună

---

¹ Romani 2,14-16

anumite schimbări în societatea japoneză precum monogamia, în care familia este reprezentată de comuniunea dintre un bărbat și o femeie sau impunerea duminicii ca zi de odihnă săptămânală.

Cu toate că nu este ușor să fii minoritar, creștinii au bifat multe realizări prin care au putut să își câștige respectul poporului japonez. Astfel au reușit să înființeze unități de învățământ primar, gimnazial cât și universitar, au pus bazele unor spitale creștine, cu ajutorul cărora dragostea lui Dumnezeu se arată în mod vizibil în lume. Spre exemplu, Biserica Catolică deși are numai 436.505 membri, adică 0,34% din populație, posedă 24 de spitale, 524 grădinițe pentru copii, 286 școli și 19 universități.²

Biserica Ortodoxă s-a remarcat din punct de vedere educațional prin Seminarul din Tokyo, care a fost școală de elită a ortodoxiei nipone. Pe lângă acest seminar, au mai activat școli primare în Hakkodate (Școala Motomachi), Școala de fete din Tokyo, Școala de Pictură și cea de Muzică. Cultele protestante s-au remarcat de asemenea prin școlile și spitalele pe care le-au patronat de-a lungul timpului.

Deși din punct de vedere numeric, creștinismul este net inferior celorlalte religii prezente în Țara Soarelui Răsare, precum Shintoismul și Budismul, totuși el și-a făcut simțită prezența, modificând anumite mentalități și reușind să stabilească puncte de legătură cu poporul, dar și cu statul japonez.

Capitolul nouăsprezece este dedicat anexelor în care sunt prezentate fotografii, portrete, hărți, picturi, pagini din jurnale, interviuri, dar și documente preluate din microfilme aflate în colecția Bibliotecii Naționale a Dietei Japoneze.

Capitolul douăzeci este dedicat bibliografiei și este împărțit în șase subcapitole dedicate cărților, articolelor, dicționarelor și enciclopediilor de teologie, microfilmelor, site-uri de internet și bibliotecilor frecventate pentru realizarea prezentei lucrări.

A fost o muncă uriașă începută încă din perioada în care mă aflam în Japonia și continuată sistematic în cei trei ani și jumătate cât am lucrat la prezenta teză de doctorat.

Cuvinte cheie: Biserica Ortodoxă Japoneză, Sfântul Nicolae Kasatkin, Nikolai-Do, Anatolie Tihai, Mitropolitul Serghei Tikhomirov, Comunitatea Română din Japonia, Comunitatea Rusă din Japonia

---

² Pr. Olivier. Chegaray. „Un potentiel de la foi”, *La Nef*, nr. 289, februarie 2017, p. 22-23.